

# Váš průvodce lepším Řízením rizik v rozšířené EU

Ve spolupráci se skupinou Economist Intelligence Unit

## Odpovědnost za škody v oblasti životního prostředí

**□ PRÁVNÍ ÚPRAVA EU** je složitá a sestává z 300 právních norem, které musejí být převedeny do právního systému a zavedeny v nových členských státech. Osm nových středoevropských členských států již převedlo veškeré současné právo týkající se životního prostředí. Bulharsko a Rumunsko, dvě kandidátské země, které mají dle plánu přistoupit k datu 1. ledna 2007 (nebo nejpozději v roce 2008), již většinu práva převedly. V Chorvatsku, které začalo s přístupovými rozhovory v říjnu 2005 a doufá, že k EU přistoupí v roce 2009, se většina směrnic týkajících se životního prostředí teprve musí stát součástí národního práva.

Převedení právní úpravy je pouhý začátek. EU odhaduje, že zavedení právní úpravy pro oblast

životního prostředí vyžaduje investice ve výši 80-110 mld. Eur neboli něco málo přes 1 000 Eur na nového občana EU. To představuje přibližně jednu šestinu průměrného ročního HDP na obyvatele v nových členských státech a Chorvatsku, a dokonce jednu třetinu ročního příjmu v Bulharsku a Rumunsku.

Nějakých 40% investic bude zaměřeno na snížení znečištění ovzduší, 40% na vodohospodářství a čištění odpadních vod a 20% na hospodaření s pevným a nebezpečným odpadem.

Investice budou rovněž potřeba k vybudování administrativních a vynucovacích struktur. A ty vyžadují průběžné investice. Více než jeden rok od přistoupení se institucím v České republice dosud drasticky nedostává pracovníků.



## Souhrnný přehled informací

Co musejí ředitelé společnosti vědět:

- Nové členské státy převedly veškeré současné právo EU týkající se životního prostředí do národního práva. Bulharsko a Rumunsko musí do přistoupení v roce 2007 nebo 2008 převést více než 300 právních norem *acquis* pro životní prostředí, zatímco Chorvatsko, které začalo s přístupovými rozhovory v říjnu 2005, tak bude muset učinit do roku 2009 nebo 2010.
- Zavedení *acquis* vyžaduje značné investice, které, dle opatrných odhadů, budou ve výši o něco málo více než 1 000 Eur na nového občana EU neboli přibližně jednu šestinu průměrného ročního HDP na obyvatele v nových členských státech a dokonce jednu třetinu ročního příjmu v kandidátských zemích.
- Dokonce samotné určení toho, které zákony se vztahují na konkrétní komerční činnosti, vyžaduje čas a zdroje, které musí podniky vynaložit.
- Vyhovění požadavkům u společností ve střední a východní Evropě (nových členských států a kandidátských zemí) se zlepšuje, ačkoliv, těsně před přistoupením v roce 2004, 41 % společností teprve muselo začít připravovat své podniky na novou právní úpravu v oblasti životního prostředí.
- Směrnice o Odpovědnosti za škody v oblasti životního prostředí, která vstoupí v platnost v dubnu 2007, zavádí "zásadu zdanění znečišťovatelů" v rámci celé EU a rozšiřuje koncepci odpovědnosti tak, aby zahrnovala poškození přirozených biotopů a chráněných druhů i "tradičnější" odpovědnost spojenou s kontaminací půdy a vody.
- Do října 2007 budou firmy povinny získat povolení nazvané Integrovaná prevence a omezování znečištění (IPPC) pro většinu nových a stávajících průmyslových zařízení.
- Vynucování a monitorování kontrolních systémů v rámci životního prostředí zůstává nadále smíšené, ale vlády střední a východní Evropy a nevládní organizace urychleně budoují potřebné kapacity. Společnosti by neměly očekávat, že příliš volné kontrolní systémy budou trvat dlouho, a měly by se připravit na náročnější požadavky v oblasti zveřejňování informací.
- Některé společnosti vyjádřily obavu, že vlády ve střední a východní Evropě mohou uplatňovat odpovědnost za škody v oblasti životního prostředí dle litery zákona spíše než pragmaticky, ve snaze zvýšit výnosy z poplatků a daní.
- Pochopit možnosti přenosu rizika v oblasti životního prostředí a přístupu k němu se může ukázat být významnou konkurenční výhodou.

## Klíčové oblasti dopadu na obchodní činnost

**PODLE** posledního Průzkumu Cape<sup>1</sup> vydaného těsně před přistoupením v roce 2004, 41 % společností se teprve muselo začít od základu připravovat na novou *acquis* v oblasti životního prostředí, což je méně oproti 51 % v roce 2003. Celkově platí, že nejméně připravené byly malé společnosti: 47% nevyhovělo požadavkům ve srovnání s 33% středně velkých společností a 24% velkých společností. Většina společností zápasila

s tím, vylíčit, které konkrétní předpisy EU se vztahují na jejich předmět činnosti a snažila se identifikovat a nalézt příslušné zákony pro oblast životního prostředí mající dopad na jejich činnost.

Pro výrobní firmy a firmy dodávající na trh surovin jsou z hlediska nákladů nejintenzivnější ty směrnice týkající se životního prostředí, které se vztahují na prevenci přímého znečištění a omezování emisí,

<sup>1</sup>"Připravenost společností ve střední Evropě na rozšíření: studie nabízející přehled stavu příprav společností na jednotný trh", čtvrtá studie Cape Eurochambres, 2004.

<sup>2</sup>Současných 25 zemí EU plus kandidátské země Bulharsko a Rumunsko, které dle očekávání přistoupí k EU 1. ledna 2007. Chorvatsko, které se doufá připojí v roce 2009, si teprve musí dohodnout termíny přenosu směrníc týkajících se životního prostředí.

odpad z obalů a kontaminaci areálů. Klíčovou součástí právní úpravy pro společnosti v střední a východní Evropě je **Směrnice o Integrované prevenci a omezování znečištění (IPPC)**, která je základním kamenem právní úpravy životního prostředí EU.

Jejím cílem je zabránit nebo minimalizovat znečištění ovzduší, vody a půdy způsobené emisemi z průmyslových zařízení. Do října 2007 bude většina stávajících a všechny nové průmyslové závody, které jsou řízeny směrnicí v rámci 27 států EU<sup>2</sup>, potřebovat povolení (IPPC). Čtyři nové členské státy (Polsko, Slovinsko, Slovensko a Lotyšsko) a dvě kandidátské země (Bulharsko a Rumunsko) získaly delší přechodná období pro konkrétní zařízení.

Povolení IPPC jsou vydávána národními, regionálními nebo místními úřady. Aby společnosti získaly povolení, musejí řešit celkovou výkonnost závodu z hlediska životního prostředí. K tomu patří emise do ovzduší, vody a půdy, tvorba odpadů, využití surovin, efektivní využití energie, prevence hluchosti, řízení nehod a rizik. Povolení jsou udělována na základě toho, že provozní činnosti jsou v souladu s Nejlepšími dostupnými technologiemi (BAT). To znamená, že použité procesy jsou ty nejefektivnější a nejpokrokovější technologie, které jsou dostupné v rámci sektoru – včetně využití nejlepší technologie, která je k dispozici..

Jiné oblasti právní úpravy v oblasti životního prostředí, které budou mít dopad na podniky ve střední a východní Evropě budou zahrnovat následující:

#### ■ **Odpadové hospodářství**

Odpad z obalů je oblast právní úpravy pro oblast životního prostředí, která bude vyžadovat značné investice. V 15 členských zemích EU byly cíle stanovené pro opětné využití odpadů (50-60%) a recyklaci (25-45%) splněny, avšak zůstávají problémy při výkladu práva v různých členských státech. Některé země jsou podezřívány z toho, že využívají přísné požadavky v oblasti řízení odpadů jako skrytého nástroje ochrany trhu.

#### ■ **Odpovědnost za škody v oblasti životního prostředí**

EU přijala v dubnu 2004 významnou novou směrnici ohledně odpovědnosti za škody v oblasti životního prostředí, která musí být převedena do národního práva všech členských států do konce dubna 2007. Nová směrnice zavádí zásadu zdanění znečišťovatelů a činí společnosti odpovědnými za jakékoliv ekologické škody, které způsobí. Tato směrnice je komplexní a pokrývá nikoliv pouze kontaminaci, ale rovněž poškození chráněných druhů a přirozených biotopů.

#### ■ **Kontaminace půdy**

Nová směrnice o odpovědnosti za škody v oblasti životního prostředí vyžaduje dekontaminaci půdy až do dosažení stavu, kdy kontaminace nepředstavuje významné riziko pro lidské zdraví ani poškození biotopů nebo chráněných druhů. Takové práce na obnově mohou vést k významným nákladům. Tato směrnice se vztahuje pouze na "novou" kontaminaci. Pokud však jde o dřívější škody, Evropská agentura životního prostředí odhaduje, že pouze v 15 členských zemích EU může existovat přes milion kontaminovaných areálů. Celkové náklady na vyčištění by mohly dosáhnout až 106 mld. Eur, přičemž průměrné náklady na společnost by mohly jít do milionů Eur. Ačkoliv novou směrnicí týkající se odpovědnosti nelze uplatnit zpětně, vyšetřování IPPC může takovou kontaminaci odhalit a v důsledku toho společnosti mohou být donuceny toto původní znečištění areálů tam, kde se zjistí výrazné dopady nebo kde existuje pouhé podezření jejich výskytu, řešit.

#### ■ **Nebezpečné látky**

Společnosti zacházející s velkými objemy nebezpečných látek musí rovněž zavést směrnici Seveso, která stanoví předpisy k ochraně proti nehodám týkajícím se takových látek. Tato směrnice, která se většinou vztahuje na chemický průmysl, požaduje vytvoření systémů řízení bezpečnosti, havarijních plánů, prostorového plánování, inspekcí a poskytování informací veřejnosti. Rozsah směrnice byl rozšířen v červenci 2005 tak, aby pokryl činnosti související se skladováním a zpracováním výrobků důlního odvětví, pyrotechnických výrobků a výrobků obsahujících dusičnan amonný.

Společnosti by si rovněž měly být vědomy vysoce diskutované Směrnice o Registraci, hodnocení, schvalování a omezování chemických látek (REACH), projednávané v Bruselu od roku 2003. Tato nová směrnice může zavést nové přísné kontrolní mechanismy týkající se využití nebezpečných látek.

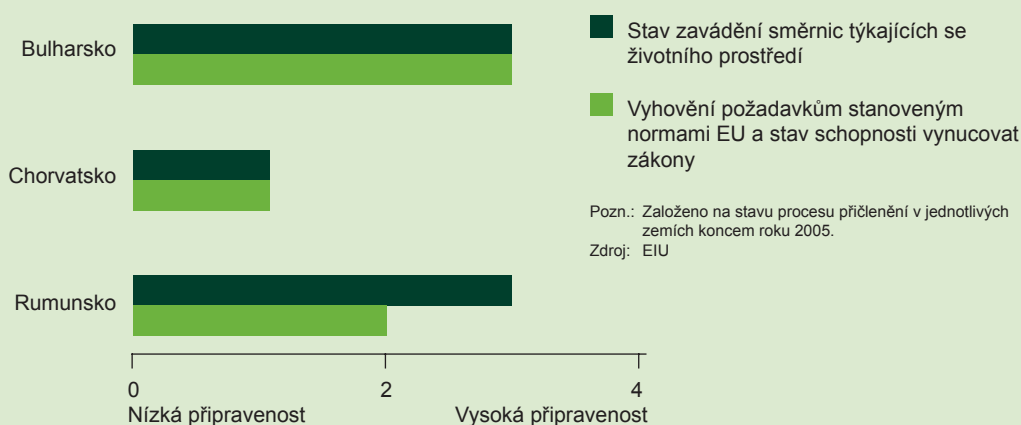
#### ■ **Hodnocení životního prostředí**

Výrobní a zpracující firmy usilující o spuštění nových projektů budou muset provádět hodnocení dopadu na životní prostředí (EIA) požadované EU nebo strategické hodnocení životního prostředí (SEA) dříve, než obdrží schválení. Sem bude často zahrnut určitý typ konzultace občanů.

#### **CO MŮŽEME OČEKÁVAT...**

Připravovaná Rámcová směrnice o půdě si klade za cíl řešit širokou paletu příčin znečištění půdy, jako je eroze, kontaminace a zhoršování (například lesních oblastí). Tato směrnice, která dle očekávání vstoupí v platnost v členských státech EU do roku 2008, pravděpodobně bude mít konkrétní dopad na zemědělské, stavební, chemické a důlní odvětví.

## PŘIPRAVENOST NA ODPOVĚDNOST ZA ŠKODY V OBLASTI ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ V KANDIDÁTSKÝCH ZEMÍCH



## Požadavky Integrované prevence a omezování znečištění (IPPC)

**POŽADAVKY IPPC** se vztahují většinou na činnosti v rámci odvětví energetického, důlního, kovozpracujícího, chemického průmyslu, a odvětví řízení odpadů — avšak i na jiná odvětví. Celkový seznam dotčených činností je uveden v Příloze 1 této Směrnice.

### Závazky IPPC pro provozovatele:

- Veškerá přiměřená a preventivní opatření jsou uplatněna proti znečištění při použití Nejlepších dostupných technologií (BAT)
- Nemá způsobeno žádné významné znečištění
- Společnost se vyvarovává tvorby odpadu v souladu se Směrnicemi o odpadech
- Energie je využívána efektivně
- Jsou přijímána opatření za účelem zabránění nehodám a omezení důsledků
- Jsou přijímána opatření po ukončení činnosti s cílem vyhnout se riziku znečištění a vrátit provozní areál do uspokojivého stavu
- Jsou dodržovány emisní limity dle Směrnic o emisích.

### Informace dle jednotlivých zemí:

- Zkontrolujte webovou stránku IPPC, kde naleznete kompetentní úřad IPPC pro svou zemi – [www.europa.eu.int/comm/environment/ippc/ippc\\_links.htm](http://www.europa.eu.int/comm/environment/ippc/ippc_links.htm) nebo se obraťte na své místní ministerstvo životního prostředí s žádostí o informace o regulačních orgánech v oblasti IPPC
- U stávajících zařízení zkontrolujte přechodná období platná pro zemi, v níž působíte.

Obraťte se na svou místní kancelář IPPC nebo ministerstvo životního prostředí.

- Obraťte se na speciální kancelář IPPC ve své zemi, kde se dozvíte další požadavky nutné pro vydání povolení
- Obraťte se na Společné výzkumné středisko Evropské komise – [www.eippcb.jrc.es](http://www.eippcb.jrc.es), kde naleznete dokumenty odkazující na konkrétní odvětví BREF i příslušná průmyslová odvětví.

### U žádosti o povolení IPPC musí provozovatel poskytnout informace o následujících záležitostech:

- Zařízení a činnosti, které jsou v něm provozovány
- Suroviny a pomocné materiály, jiné látky a energie používaná nebo generovaná zařízeními
- Zdroje emisí ze zařízení
- Stav areálu, kde se nachází zařízení
- Charakter a množství předvídatelných emisí a jejich významné dopady na životní prostředí
- Navrhovaná technologie pro zajištění vyhovění požadavkům
- Tam, kde je to nutné, opatření v oblasti prevence a opětovného využití odpadů generovaných zařízeními
- Další opatření plánovaná za účelem plnění základní povinnosti provozovatele
- Opatření plánovaná za účelem monitorování emisí do životního prostředí

## Schopnost vynuocovat a monitorovat zákony

**EFEKTIVNOST** vynuocování a monitorování je nejednotná v rámci celé střední a východní Evropy, avšak společnosti by neměly očekávat, že tato situace bude trvat dlouho. Inspekční kanceláře jsou posilovány, a to i v Bulharsku a Rumunsku, a systémy monitorování kvality ovzduší a vody jsou rozšiřovány.

Snahy v oblasti vynuocování jsou v současné době bržděny nedostatečným financováním a počtem pracovníků, zejména na místní úrovni, i nedostatkem koordinace mezi kontrolními orgány. Česká republika má například čtyři inspektory IPPC na 100 průmyslových zařízeních ve srovnání s šesti ve Velké Británii.

Standards monitorování v zemích střední a východní Evropy jsou v současné době na nižší úrovni než je tomu v 15 členských zemích EU. Studie provedená poradci pro životní prostředí z RPS a Radou pro strategii životního prostředí<sup>3</sup> pro Evropskou komisi ukazuje, že okolo 500 vzorků odpadu bylo odebráno a analyzováno pouze ve vlámském regionu Belgie v roce 2001, což je více než celkový počet vzorků odebraných v nových členských státech.

Studie rovněž zjistila, že pokuty a sankce neodstrašují od nezákonné likvidace odpadu. Časté změny opatření zaváděných novými členskými státy rovněž ztěžují vynuocování. Studie provedená Komisí v roce 2004<sup>3</sup> v pěti nových členských státech (Česká republika, Maďarsko, Litva, Polsko a Slovensko) dospěla k závěru, že tyto země přešly od příliš nízkých úrovní pokut k přílišnému spoléhání na složitý systém zvýšených pokut. V mnoha případech se opravdu vážné sankce neuplatňují.

### Přístup nevládních organizací a veřejnosti k informacím

Firmy působící ve střední a východní Evropě jsou rovněž bedlivě zkoumány z jiného úhlu – nevládními organizacemi (NGO). Komise začala financovat nevládní organizace, aby hrály aktivní úlohu při vynuocování a zavádění *acquis* EU v oblasti životního prostředí. Nevládní organizace, dříve ve střední a východní Evropě slabé, pomalu sílí a jsou povzbuzovány finanční podporou EU.

Nová směrnice o odpovědnosti za škody v oblasti životního prostředí výslovně zmocňuje nevládní organizace k tomu, aby vyzývaly veřejné úřady k

jednání. Pokud by úřady odmítly jednat nebo pokud by nevládní organizace nesouhlasila se zvoleným přístupem, mohou být zahájeny postupy soudního přezkumu.

Společnosti i veřejné úřady ve střední a východní Evropě si budou rovněž muset zvyknout na rozšířený veřejný přístup k údajům o životním prostředí a činnostem v této oblasti. V únoru 2004, Evropská agentura pro životní prostředí, veřejný informační portál EU v oblasti informací o životním prostředí, zahájila novou iniciativu v oblasti transparentnosti, Evropský registr emisí znečišťujících látek (EPER). Tento přehled průmyslových emisí do ovzduší a vody je zamýšlen jako zdroj informací pro veřejnost ohledně přítomnosti a distribuce znečišťujících látek. Nejen že by toto mohlo vést k odhalení významných znečišťovatelů, ale pravděpodobně to rovněž vytvoří veřejný tlak na ně, aby modernizovali svá ekologická zařízení. Příští zpráva, která bude zahrnovat nové členské státy a je založena na zjištěních z výzkumu provedeného v roce 2004, bude publikována v roce 2006.

EPER představuje v rámci EU začátek nového vývoje. K její databázi může mít přístup kdokoli, kdo chce vyhledávat údaje o společnostech, znečišťovatelích, průmyslovém odvětví nebo konkrétní lokalitě. Údaje poskytují členské státy, které musejí shromáždit údaje o emisích v jednotlivých průmyslových odvětvích a u konkrétních provozovatelů a nahlásit je Komisi. Vlády a společnosti ve střední a východní Evropě mohou očekávat, že rozšiřující se legie nevládních organizací plně této nové možnosti využije.

V červenci 2005 organizace EPER vyhrála cenu Evropské informační asociace za nejlepší nový elektronický zdroj informací. EPER nyní bude rozšířen tak, aby pokryl více zemí a činností a aby obsahoval častější období poskytování zpráv. Nový systém, Evropský registr uniků a přenosů znečišťujících látek (PRTR), má být uveden do provozu do roku 2009.

### Nedávný vývoj

1. ledna 2005 byl spuštěn systém EU obchodování s emisemi CO<sub>2</sub>. Cílem EU je snížit do roku 2012 emise CO<sub>2</sub> na úroveň o 8% nižší než byla úroveň roku 1990.

<sup>3</sup>„Studie o opatřeních jiných než trestněprávních v případech, kdy nebylo dodrženo právo Společenství v oblasti životního prostředí u několika kandidátských zemí“, Komise EU, září 2004.

Společnost má dvě hlavní možnosti, jak splnit nové emisní limity dohodnuté v souladu se Směrnicí 2003/87/EC:

- Investovat do nových technologií s cílem snížit své emise pod svůj přidělený limit (nebo investovat do technologie snižování v rozvíjejících se ekonomikách a získat zápočet)
- Překročit svůj emisní limit a zakoupit si jednotky za účelem vyrovnání nadbytečného množství.

Nesplní-li společnost své cílové hodnoty, budou uplatněny finanční postihy. Požadavek na vyrovnání překročeného množství bude existovat i nadále.

Společnosti, které vypouštějí emise pod úroveň svého limitu, mohou započítat rozdíl nebo tyto

jednotky prodávat jako nový zdroj výnosů. Zařízení, kterých se to od počátku týká, jsou ta, která patří do odvětví s vysokými objemy emisí CO<sub>2</sub>, k nimž patří energetika, odvětví železných kovů, nerostů, celulózy a papíru.

Obchodování s emisemi vyžaduje, aby všechna zařízení zkoumala a řídila své celkové emise uhlíku s cílem vyhnout se finančním pokutám, zajistit kontinuitu podnikatelské činnosti a vyhnout se nežádoucí pozornosti tisku a nátlakových skupin.

## Povědomí o riziku

**BEZ OHLEDU NA** dříve nejednotnou právní úpravu a režimy vynucování ve střední a východní Evropě, místní i mezinárodní společnosti zřetelně vnímají ochranu životního prostředí jako důležitý závazek společnosti. Pro mnoho nadnárodních společností představuje součást jejich činností v rámci Společenské odpovědnosti podniku (CSR). Kromě toho tyto počty mohou fungovat dvěma směry. Méně odpadu znamená menší náklady na likvidaci odpadu; zlepšená energetická efektivnost znamená nižší účty za veřejné služby.

Velké firmy – zejména v těžkém průmyslu – mají specifická oddělení zabývající se bezpečností, ochranou zdraví a životním prostředím. V jiných společnostech, bez specializovaných oddělení, manažeři hlásí, že v průměru 5-10% svého času věnují ekologické problematice.

Celkově jsou nadnárodní společnosti ve střední a východní Evropě dobře připraveny a uplatňují přijaté mezinárodní standardy v oblasti životního prostředí. “Nadnárodní společnosti pracují se standardy životního prostředí EU od doby, kdy vstoupily do tohoto regionu na počátku devadesátých let,” říká vedoucí manažer mezinárodního výrobce cementu s provozovny v celé střední a východní Evropě. “Bylo zapotřebí značných investic do modernizace zařízení a tyto byly rozpočtovány dlouhodobě.” Nadnárodní společnosti ovšem mohou vždy čerpat ze zkušeností svých západoevropských provozů, k

nimž místní firmy nemají přístup. Místní firmy mají tendenci spoléhat se na průmyslové svazy, pokud jde o informace ohledně konkrétních problémů s vyhověním požadavkům týkajících se jejich odvětví.

Povědomí o dané problematice je vysoké i u místních firem, ale vyhovění požadavkům je pro mnoho z nich evidentně obtížné. Vedoucí pracovník jedné maďarské chemické společnosti uvádí, že zavádění práva EU v oblasti životního prostředí vyžaduje významné peněžní částky a čas – a to i po přistoupení.

Všechny firmy dotazované pro účely této zprávy aktualizovaly své systémy řízení životního prostředí a zaváděly opatření s cílem snížit produkci odpadu a objemy znečišťujících emisí. Česká chemická firma vynaložilo okolo 8 mil. Eur na investice do životního prostředí během osmi let před přistoupením. Slovenská společnost zabývající se distribucí plynu rovněž investovala několik milionů Eur.

## Zavádění

**ENERGETICKÉ**, nerostné a chemické firmy vidí Směrnici IPPC jako možná klíčový problém v oblasti vyhovění požadavkům.

- Před přiřazením vedoucí pracovník české chemické společnosti řekl, že již získali povolení IPPC pro jeden ze svých závodů, ale do roku 2007 budou muset získat další povolení.
- Stejná česká chemická společnost potvrdila, že vyhovění Směrnici Seveso o prevenci nebezpečných havárií vedla k vybudování pohotovostního systému (Integrovaný záchranný systém) a jejího vlastního podnikového požárního sboru. Společnost rovněž má tzv. středisko TRINS (dopravní, informační a pohotovostní systém), kde se provádějí cvičení a nácvik pro stavy nouze.
- Jiná chemická společnost v Maďarsku modernizovala svůj první závod v souladu s požadavky IPPC v rámci programu družby financovaného EU, kde spolupracovala s partnerem se zkušenostmi s uplatňováním směrnice IPPC. Tato společnost však přesto musí modernizovat své zbývající závody.
- Manažer pro životní prostředí u nadnárodní společnosti vyrábějící cement identifikuje obtíže při zjišťování historického znečištění na areálech, které společnost vlastnila po více než 100 let. Tato společnost se nedávno zbavila provozu v Bulharsku a během tohoto procesu odhalila rozsáhlou kontaminaci areálu. Musela intenzivně investovat do vyčištění areálu.

Paradoxní je, že navzdory roků uplatňování nedbalých kontrolních systémů existuje v rámci obchodní komunity ve střední a východní Evropě obava, že nové členské státy a kandidátské země budou zavádět zákony EU v oblasti životního prostředí přísněji než 15 členských zemích EU a budou se držet více litery než ducha zákonů. Manažer asociace výrobců obalové techniky například má obavy, že noví členové EU používají předpisy v oblasti životního prostředí jako způsob zvýšení svých příjmů prostřednictvím dalších poplatků a daní za řízení odpadů. "Nové členské státy budou mít více fantazie při nacházení způsobů, jak aplikovat právní úpravu v oblasti životního prostředí než staré členské státy," říká.

Manažer nadnárodní společnosti působící v průmyslovém odvětví těžby a zpracování nerostů vidí stejnou tendenci – zavádět všechno dle litery zákona. Domnívá se, že úřady v 15 členských zemích EU jsou pragmatičtější ve svém přístupu k průmyslu. Ve střední Evropě úředníci vykládají zákon příliš doslovně, říká, a vytvářejí byrokratické překážky při udělování povolení. "Úřady v nových členských státech rozhodně nevybudovaly kapacitu, know-how a kulturu pro zpracovávání žádostí o povolení pragmaticky," tvrdí tento manažer.



# Kontrolní seznam klíčových doporučených opatření

Seznam opatření uvedený níže poskytuje užitečný rámec, s nímž je možné se poměřovat.

## Systémy řízení

- Pověřit vedoucího pracovníka/člena představenstva, aby předsedal interní komisi pro životní prostředí a vzal na sebe odpovědnost za problematiku životního prostředí
- Vydat 'Prohlášení o úkolech', v kterém budou vysvětleny interní cíle pro všechny součásti podniku
- Vydat Strategii životního prostředí navrženou tak, aby plnila cíle uvedené v Prohlášení o úkolech
- Použít komisi pro životní prostředí k dohledu nad tím, aby všechny součásti podniku byly v souladu se stanovenými cíli interní bezpečnosti
- Monitorovat soudní rozhodnutí v oblasti životního prostředí s cílem pochopit, jakým způsobem jsou předpisy vynucovány
- Monitorovat budoucí změny předpisů na místní a evropské úrovni.

## Proces hodnocení rizik

- Zavést proces identifikace všech potenciálních rizik v oblasti životního prostředí. Toto se neefektivněji dělá prostřednictvím procesu ekologického auditu, kde je hodnocen stav vyhovění předpisům a potenciální možnosti uvolnění znečišťujících látek
- Kvantifikovat potenciální dopad odpovědnosti za škody v oblasti životního prostředí při použití poměrování dopadu a četnosti, které je smysluplné pro všechna oddělení v rámci podniku (klíčové indikátory výkonu), např.:
  - Případy nevyhovění předpisům, které mají za následek opatření ze strany úřadů
  - Ztráty vztahující se k ekologickým problémům větším než je stanovená úroveň významnosti
  - Snížení užívání energie o definované cílové procento – např. 10%

- Určení priority nápravných opatření/investic do řízení rizik na základě tohoto poměrování a zjištění z procesu auditu
- Podávat zprávy Komisi pro životní prostředí, která schvaluje a stanoví rozpočet.

## Vedení evidence

- V každém areálu, v jedné snadno přístupné interní informační knihovně vést jasné záznamy o všech rozhodnutích týkajících se životního prostředí (bude požadováno ze zákona, aby zde byly uchovávány jisté informace), včetně:
  - Veškerých dat získaných na základě monitorování životního prostředí týkajících se emisí do ovzduší a vody a odpadů
  - Existujících zásob nebezpečných materiálů, lokalit, objemů, metod skladování
  - Podrobných informací o potenciálních čidlech kontaminace
  - Vypouštění kontaminačních látek
  - Plány technických sítí v areálu včetně kanalizace a veškerých podzemních zařízení
  - Podrobné informace o historickém využití areálu a sousedních pozemcích
  - Komunikace s příslušnými regulačními orgány.

## Školení

- Poskytování školení na všech úrovních v následujících aspektech řízení životního prostředí:
  - Právní úprava v oblasti životního prostředí
  - Řízení a hodnocení životního prostředí.

# Řízení rizik a pojistná strategie pro řízení odpovědnosti za škody v oblasti životního prostředí

**POJISTNÝ** trh pro odpovědnost za škody v oblasti životního prostředí je v Evropě poměrně nový a produkty jsou k dispozici teprve od počátku 90. let. V rozsahu, v němž krytí existuje, průmyslové firmy v CEE obecně pocítují, že pojistné odvětví pokrývá menší riziko a přitom zvyšuje pojistné. "Chápeme, že pojišťovny zaznamenaly velké dopady, které průmyslová odvětví mohou mít na životní prostředí, a jsou velmi opatrné," říká manažer nadnárodní společnosti působící v sektoru průmyslových nerostů. Toto vnímání je běžné, avšak existují možnosti, jak si zajistit přístup k pojišťovací kapacitě, která poskytuje hodnotu a zaměřuje se na reálná rizika kontaminace.

Současná optimální praxe při řízení rizika životního prostředí a poskytování základu pro sjednávání pojištění zahrnuje hodnocení Etapy 1, které je prováděno renomovaným poradcem na životní prostředí. Certifikace ISO 14001 je užitečná, nestačí však k zajištění pozitivní reakce od poskytovatelů pojištění. Je kladena pozornost na postoj podniku vůči ekologické problematice – jinými slovy na to, jak viditelná je ekologická problematika v rámci společnosti? Integrace ekologické problematiky do podnikových strategií, postupů a programů představuje klíčové faktory, které pojistitelé berou v úvahu. Upisovatelé hledí na několik aspektů včetně interních a publikovaných informací společnosti o životním prostředí i kompetence a odpovědnosti.

Možnosti, které mají k dispozici společnosti, usilující o to používat pojištění jako součást své strategie řízení rizik, spadají do dvou skupin:

- Pojištění, které je k dispozici v místě jejich působení
- Mezinárodní pojistný trh specializovaný na kontaminaci

Pojištění, které je k dispozici lokálně, mohou poskytovat domácí pojistitelé v rámci širšího balíku pojištění odpovědnosti. Je nutno zdůraznit, že tato možnost se stává méně běžnou s tím, jak obecní pojistitelé ustupují od praxe nabízet krytí kontaminace vzhledem k přítomnosti specializovaného mezinárodního trhu. Dále pak

tento typ pojištění je často omezen na kontaminaci, která vyplývá z 'náhlé a náhodné' akce. Proto by ropná skvrna z proraženého povrchu skladovacího zásobníku byla pojištěním kryta, ale úniky z podzemních potrubí a nádrží (které častěji vyústí ve vyšší ztráty) by krytí nebyly.

Další místní možnosti v jistých zemích, například v České republice, je využití místní nabídky pojištění kontaminace. V tomto případě skupina místních pojistitelů, kteří jsou opatrní při nabízení krytí kontaminace, mohou sdružit své zdroje do jednoho jednoúčelového subjektu nabízejícího specializované krytí. Opět je nutno upozornit, že toto krytí má tendenci k tomu být limitováno ve srovnání s tím, které je k dispozici na mezinárodním trhu, má ovšem rovněž tendenci být levnější. Všechny společnosti usilující o to získat takovéto krytí by měly pečlivě prozkoumat krytí, které se nabízí, a srovnat je s rizikem, které chtějí prostřednictvím pojištění řešit.

Mezinárodní trh zahrnuje malý počet nadnárodních pojistitelů, kteří mají specializované týmy upisovatelů pojištění v oblasti životního prostředí, které poskytují pojištění specificky zaměřené na kontaminaci. Tito pojistitelé nabízejí krytí za nové i dříve existující podmínky včetně krytí kontaminace v rámci areálu i kontaminace která unikla mimo areál. Pojistitelé nabízejí širší krytí než místní trhy, vyšší limity a delší pojistná období. Všude v Evropě existuje rostoucí síť upisovatelů, kteří mohou na tomto trhu nabízet služby, a v současnosti neexistují žádná teritoriální omezení jejich nabídky.

## Další zdroje informací – nové členské státy EU

### ČESKÁ REPUBLIKA

Delegace Evropské komise v České republice	Mise České republiky při EU v Bruselu	Svaz průmyslu České republiky (SPČR)	Ministerstvo životního prostředí	Česká inspekce životního prostředí
Tel: +(420) 2243 12835 Fax: +(420) 2243 12850 Web: www.evropska-unie.cz	Tel: +(322) 2130 111 Fax: +(322) 21 30 185 Email: podatelna@mfc.cz	Tel: +(420) 22 49 34 088 Fax: +(420) 22 49 34 597 Web: www.spcr.cz	Tel: +(420) 2671 21111 Fax: +(420) 2673 10308 Email: info@env.cz Web: www.env.cz	Tel: +(420) 2838 91564 Fax: +(420) 2838 92662 Email: public@cizp.cz Web: www.cizp.cz

### ESTONSKO

Delegace Evropské komise v Estonsku	Mise Estonska při EU v Bruselu	Estonská konfederace zaměstnavatelů (ETTK)	Ministerstvo životního prostředí	Inspektorát životního prostředí
Tel: +(372) 6264 400 Fax: +(372) 6264 439 Web: www.euroopaliiit.ee	Tel: +(322) 2273 910 Fax: +(322) 2273 925	Tel: +(372) 6999 301 Fax: +(372) 6999 310 Web: www.ettk.ee	Tel: +(372) 6262 802 Fax: +(372) 6262 801 Email: min@ekm.envir.ee Web: www.envir.ee	Tel: +(372) 6962 236 Fax: +(372) 6962 237 Email: valve@kki.ee Web: www.kki.ee

### MAĎARSKO

Delegace Evropské komise v Maďarsku	Mise Maďarska při EU v Bruselu	Konfederace maďarských zaměstnavatelských organizací pro mezinárodní spolupráci (CEHIC)	Ministerstvo životního prostředí a regionální politiky	Centrální inspektorát životního prostředí a ochrany přírody
Tel: +(361) 2099 700 Fax: +(361) 4664 221 Web: www.eudelegation.hu	Tel: +(322) 234 1200 Fax: +(322) 3720 784	Tel: +(361) 3220 469 Fax: +(361) 3220 469 Web: www.cehic.hu	Tel: +(361) 4573 300 Fax: +(361) 2015 780 Web: www.ktm.hu	Tel: +(361) 4573 540 Fax: +(361) 2014 282 Email: vargap@mail.kvmm.hu

### LOTYŠSKO

Delegace Evropské komise v Lotyšsku	Mise Lotyšska při EU v Bruselu	Svobodná odborová federace Lotyšska (LBAS)	Ministerstvo životního prostředí	Lotyšský inspektorát životního prostředí
Tel: +(371) 7085 400 Fax: +(371) 7085 448 Web: www.eiropainfo.lv	Tel: +(322) 2820 360 Fax: +(322) 2820 369	Tel: +(371) 2270 351 Fax: +(371) 2276 649 Web: www.lbas.lv	Tel: +(371) 7026 418 Fax: +(371) 7820 442 Web: www.varam.gov.lv	Tel: +(371) 70 84 200 Fax: +(371) 70 84 212 Email: vvd@vvd.gov.lv Web: www.vvi.gov.lv

### LITVA

Delegace Evropské komise v Litvě	Mise Litvy při EU v Bruselu	Litevská konfederace průmyslníků (LPK)	Ministerstvo životního prostředí	Inspektorát životního prostředí
Tel: +(370) 5231 3191 Fax: +(370) 5231 3192 Web: www.eudel.lt	Tel: +(322) 7710 140 Fax: +(322) 7714 597	Tel: +(370) 5212 5217 Fax: +(370) 5212 5209 Web: www.lpk.lt	Tel: +(370) 5266 3661 Fax: +(370) 5266 3663 Email: info@am.lt Web: www.am.lt	Tel: +(370) 5275 6872 Fax: +(370) 5272 2766 Email: v.berzinskas@vgaai.am.lt

### POLSKO

Delegace Evropské komise v Polsku	Mise Polska při EU v Bruselu	Polská konfederace soukromých zaměstnavatelů (PKPP)	Ministerstvo životního prostředí	Inspektorát životního prostředí
Tel: +(4822) 5208 200 Fax: +(4822) 5208 282 Web: www.europa.delpol.pl	Tel: +(322) 7777 200 Fax: +(322) 7777 297	Tel: +(4822) 8459 550 Fax: +(4822) 8459 551 Web: www.prywatni.pl	Tel: +(4822) 5792 900 Web: www.mos.gov.pl	Tel: +(4822) 5792 900 Fax: +(4822) 8250 465 Web: www.gios.gov.pl

### SLOVENSKO

Delegace Evropské komise v Slovenské republice	Mise Slovenské republiky při EU v Bruselu	Asociace zaměstnavatelských svazů a sdružení Slovenské republiky (AZZZ SR)	Ministerstvo životního prostředí	Slovenský inspektorát životního prostředí
Tel: +(421) 2544 31718 Fax: +(421) 2544 32980 Web: www.europa.sk	Tel: +(322) 7436 811 Fax: +(322) 7436 888	Tel: +(4212) 4923 1210 Fax: +(4212) 4425 8530 Web: www.azzz.sk	Tel: +(421) 2595 61111 Fax: +(421) 2595 62031 Email: info@enviro.gov.sk Web: www.enviro.gov.sk/minis	Tel: +(421) 2654 22 408 Fax: +(421) 2654 23 181 Email: sizp@sizp.sk Web: www.sizp.sk

### SLOVINSKO

Delegace Evropské komise v Slovinsku	Mise Slovinska při EU v Bruselu	Asociace zaměstnavatelů Slovinska (AES)	Ministerstvo životního prostředí	Inspektorát pro životní prostředí a prostorové plánování
Web: www.evropska-unija.si	Tel: +(322) 5124 466 Fax: +(322) 5120 997	Tel: +(3861) 5634 880 Fax: +(3861) 4327 214 Web: www.zds.si	Tel: +(386) 1478 7400 Fax: +(386) 1478 7422 Email: info.mop@gov.si Web: www.sigov.si/mop	Tel: +(386) 1420 4488 Fax: +(386) 1420 4491 Email: bojana.pohar@gov.si

## Další zdroje informací – kandidátské země EU

### BULHARSKO

Mise Bulharska při EU v Bruselu	Delegace Evropské komise v Bulharsku	Bulharská průmyslová asociace	Ministerstvo životního prostředí a vodního hospodářství	Inspektorát životního prostředí 15 regionálních inspektorátů životního prostředí Kompetence Ministerstva životního prostředí a vodního hospodářství
Tel: +(322) 3752 234 Fax: +(322) 3749 188	Tel: +(359 2) 9335 252 Fax: +(359 2) 9335 233 Web: www.evropa.bg	Tel: +(359 2) 9320 911 Fax: +(359 2) 9872 604 Web: www.bia-bg.com	Tel: +(359 2) 940 6222 Fax: +(359 2) 986 25 33	Tel: +(359 2) 9800 905 Fax: +(359 2) 9811 185

### CHORVATSKO

Mise Chorvatska při EU v Bruselu	Delegace Evropské komise v Chorvatsku	Chorvatská asociace zaměstnavatelů	Ministerstvo ochrany životního prostředí a fyzického plánování	Inspektorát životního prostředí Odpovědnost Ministerstva ochrany životního prostředí a fyzického plánování
Tel: +(322) 5000 931 Fax: +(322) 6465 664	Tel: +(385) 1 4896 500 Fax: +(385) 1 4896 555 Web: www.delhrv.cec.eu.int	Tel: +(385) 1 489 75 55 Fax: +(385) 1 489 75 56 Web: www.hup.hr/hup	Tel: +(385) 1 3782 444 Fax: +(385) 1 3772 822 Web: www.mzopu.hr	Tel: +(385) 1 3782 146 Fax: +(385) 1 3772 822

### RUMUNSKO

Mise Rumunska při EU v Bruselu	Delegace Evropské komise v Rumunsku	Cartel Alfa – Národní odborová konfederace	Ministerstvo životního prostředí a vodního hospodářství	Inspektorát životního prostředí 41 oblastních inspektorátů životního prostředí Kompetence Ministerstva životního prostředí a vodního hospodářství
Tel: +(322) 7000 640 Fax: +(322) 7000 641	Tel: +(4021) 2035 400 Fax: +(4021) 2302 453 Web: www.infoeuropa.ro	Tel: +(4021) 212 6638 Fax: +(4021) 312 3481 Web: www.cartel-alfa.ro	Tel: +(4021) 4100 215 Web: www.mmediu.ro	Tel: +(4021) 4100 215 Web: www.mmediu.ro

## O společnosti Marsh

Marsh je přední světová firma poskytující služby v oblasti rizik a pojištění, má téměř 30 000 zaměstnanců a roční výnosy ve výši 5 miliard USD. Tato firma poskytuje svým klientům poradenské služby a služby v oblasti transakcí ve více než 100 zemích. Marsh je hlavní obchodní firmou MMC, celosvětové poradenské firmy s ročními výnosy přesahujícími 12 miliard USD. MMC je rovněž mateřskou společností následujících firem: Guy Carpenter, přední světová odborná firma změřená na oblast rizik a zajištění; Kroll, přední světová poradenská firma působící v oblasti rizik; Putnam Investments, jedna z největších společností zabývajících se řízením investic ve Spojených státech; Mercer, velký globální poskytovatel poradenských služeb. Přibližně 55 000 zaměstnanců těchto firem poskytuje klientům analytické a poradenské služby a služby v oblasti transakcí ve více než 100 zemích. Akcie MMC (dálnopisný symbol: MMC) jsou kotovány na newyorské, chicagské, tichomořské a londýnské burze cenných papírů. Webová stránka MMC má adresu: [www.mmc.com](http://www.mmc.com).

Tento dokument shrnuje zjištění obsažená ve čtyřech zprávách publikovaných společností Marsh ve spolupráci se skupinou Economist Intelligence Unit. Tyto referáty zkoumají rizikové dopady pro společnosti působící v nových členských státech Evropské unie a v kandidátských zemích. Každá zpráva se zabývá jinou oblastí obchodního rizika:

- Právní odpovědnost výrobce za výrobek (zajištění toho, aby výrobky odpovídaly předpisům chránícím práva spotřebitele)
- Odpovědnost za škody v oblasti životního prostředí (plnění požadavků právní úpravy EU v oblasti životního prostředí)
- Ochrana zaměstnanců (plnění předpisů v oblasti bezpečnosti práce a ochrany zdraví)
- Odpovědnost ředitelů a vedoucích pracovníků (odpovědnost "ŘVP") (zahrnující firemní právo EU a optimální praxi správy a řízení obchodních společností EU)

Pokud byste si přáli prodiskutovat se společností Marsh své problémy a potřeby v oblasti rizik a pojištění, obraťte se prosím na někoho z níže uvedených pracovníků.

#### **Bulharsko**

Krassimir Stankov  
Telefon: +(359) 2 40 20 000  
E-mail: krassimir.stankov@marsh.com

#### **Chorvatsko**

Svanimir Steiner  
Telefon: +(385) 1 60 60 400  
E-mail: svanimir.steiner@marsh.com

#### **Česká republika**

Dominik Stros  
Telefon: +(420) 221 418 111  
E-mail: dominik.stros@marsh.com

#### **Estonsko**

Mart Mere  
Telefon: +(372) 681 1000  
E-mail: mart.mere@marsh.com

#### **Maďarsko**

Thomas Papathanasziu  
Telefon: +(36) 1 461 4200  
E-mail: thomas.papathanasziu@marsh.com

#### **Lotyšsko**

Zaneta Jaunzeme  
Telefon: +(371) 709 5095  
E-mail: zaneta.jaunzeme@marsh.com

#### **Litva**

Rimantas Chaleckas  
Telefon: +(370) 5 252 6170  
E-mail: rimantas.chaleckas@marsh.com

#### **Polsko**

Wojciech Woznica  
Telefon: +(48 22) 456 4200  
E-mail: wojciech.woznica@marsh.com

#### **Rumunsko**

Cristian Fugaciu  
Telefon: +(40) 21 232 1874  
E-mail: cristian.fugaciu@marsh.com

#### **Slovensko**

Tomas Zuffa  
Telefon: +(421) 2 592 054 11  
E-mail: tomas.zuffa@marsh.com

#### **Slovinsko**

Gregor Dostal  
Telefon: +(386) 1 569 21 60  
E-mail: gregor.dostal@marsh.com

[cee.cis@marsh.com](mailto:cee.cis@marsh.com)

Informace zde obsažené vycházejí ze zdrojů, které považujeme za spolehlivé, a měly by být vnímány jako všeobecné informace pouze pro účely řízení rizik a pojištění. Marsh, The Economist Intelligence Unit Limited a jejich zdroje neposkytují žádná prohlášení ani žádné záruky, vyjádřené výslovně nebo implicitně, ohledně správnosti informací obsažených v tomto materiálu ani ohledně finanční situace, platební schopnosti nebo uplatnění znění pojistných smluv pojistitelů nebo zajišťitelů. Tyto informace nejsou zamýšleny jako rada pro účely jakékoliv individuální situace a nelze se na ně jako na takové spoléhat. Pojištění by se mělo poradit se svými poradci v oblasti pojištění a práva o jednotlivých problémech pojistného krytí. Tento dokument ani žádná část informací v něm obsažených nesmějí být kopírovány ani reprodukovány v jakékoliv podobě bez povolení společnosti Marsh Europe SA a The Economist Intelligence Unit Limited, s výjimkou toho, že klienti společnosti Marsh Europe SA nemusejí takové povolení získat, pokud zprávu užívají pro své interní účely. V takových případech se použité informace musejí zřetelně označovat následovně: © Copyright 2006 The Economist Intelligence Unit Limited and Marsh Europe SA.

© Copyright 2006 The Economist Intelligence Unit Limited and Marsh Europe SA Všechna práva vyhrazena.



Marsh & McLennan Companies